

PM 2015:204 RI (Dnr 130-1478/2015)

Tillsättning av representanter i styrgrupp för Fairtrade City

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Kommunstyrelsen utser tre förtroendevalda till styrgruppen för Fairtrade City.
2. Stadsdirektören eller den som stadsdirektören bestämmer utser tre tjänstepersoner från berörda förvaltningar till styrgruppen för Fairtrade City.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

Enligt stadens budget för 2015 ska staden initiera en process för att Stockholm ska kunna certifieras som Fairtrade City. Fairtrade City är en diplomering till kommuner som engagerar sig för rättvis handel och etisk konsumtion. Syftet med Fairtrade City är att samla olika aktörer i kommunen och samverka för en mer rättvis handel. En styrgrupp från kommunen ska sättas samman med representanter från hela närsamhället, t.ex. näringsliv, frivilligorganisationer, tjänstepersoner och politiker. Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen utser tre politiskt förtroendevalda från både majoritet och opposition, samt uppdrar åt stadsdirektören att utse tre tjänstemän från relevanta förvaltningar, till styrgruppen.

Stockholms stad ska utse förtroendevalda samt tjänstemän till styrgruppen. Styrgruppen är navet i arbetet och ansvarar för genomförande och uppföljning av kartläggning och aktiviteter.

Det första året ska styrgruppen utarbeta en struktur, val av fokusområden och arbetsordning för gruppen. Det praktiska arbetet, inklusive det administrativa stödet till styrgruppen, kommer att utföras av tjänstemän inom stadsledningskontoret i dialog med andra relevanta verksamheter inom Stockholms stad. Samverkan kommer även att ske med civilsamhällsorganisationer inom och utanför styrgruppen. Olika kommuners styrgrupper, från tillsättning till uppdrag, ser olika ut. Styrgrupper träffas vanligtvis 5-6 gånger per år.

Sedan flera år har Fairtrade-ambassadörer bestående av frivilliga krafter drivit frågan om att Stockholms stad ska bli en Fairtrade City. Eftersom kommunfullmäktige har beslutat att Stockholms stad ska initiera en certifieringsprocess, har stadsledningskontoret fört en dialog med Fairtrade Sverige och dess Stockholmsavdelning för att påbörja certifieringsprocessen och formalisera arbetet med styrgruppen.

I början av hösten deltog stadsledningskontoret i ett möte med civilsamhällsorganisationer och Fairtrade-ambassadörer, där behovet av att tillsätta styrgrupp, inklusive förtroendevalda och tjänstepersoner från stadens verksamheter belystes. Deltagarna menade att ett officiellt informationsmöte om styrgruppen och dess tillsättning behöver organiseras. Syftet med mötet är att fler intresserade aktörer från civilsamhället och näringslivet, tillsammans med de redan aktiva representanterna från nämnda sektorer, samt förtroendevalda och tjänstepersoner från Stockholms stad tillsätta en styrgrupp på sittande möte. Mötet kommer att äga rum i januari 2016.

Det är av betydelse att styrgruppens storlek är hanterbar för att effektivt driva stadens frågor angående rättvis handel, etisk konsumtion och upphandling. Stadsledningskontoret bedömer det rimligt att styrgruppen består av minst 15 och högst 20 personer, varav tre förtroendevalda samt tre tjänstepersoner från de kommunala verksamheter som berörs av certifierings- och utvecklingsarbetet. Styrgruppen kommer dessutom att bestå av minst fem och högst sju personer från civilsamhället, inklusive fackföreningar, studieförbund m.fl., samt minst fem och högst sju personer från näringslivet. Civilsamhällsorganisationer och näringslivet utser sina egna representanter för styrgruppen. Dessa representanter kommer att delta i mötet i januari.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret.

Mina synpunkter

Många av de varor som importeras till Sverige tillverkas i låglöneländer, och en rad rapporter visar att arbetsvillkor, löner och arbetsmiljö ofta strider både mot tillverkningslandets lagstiftning och internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter och arbetsrätt. Rättvis handel, etisk konsumtion och Fairtrade City är verktyg för att bidra till en hållbar utveckling och minska riskerna för att vår konsumtion bidrar till exploatering och kränkningar av mänskliga rättigheter. Stockholm Fairtrade City är en del av stadens övergripande arbete med hållbar utveckling och stärker vår profil som en hållbar stad. En viktig framgångsfaktor är att arbetet med rättvis handel är förankrat i Stockholms stads verksamheter, inom det lokala näringslivet och i civilsamhället.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Kommunstyrelsen utser tre förtroendevalda till styrgruppen för Fairtrade City.
2. Stadsdirektören eller den som stadsdirektören bestämmer utser tre tjänstepersoner från berörda förvaltningar till styrgruppen för Fairtrade City.

Stockholm den 18 november 2015

KARIN WANNGÅRD

Bilaga

Fairtrade Sveriges kriterier för diplomering av Fairtrade Cities

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Föredragande borgarrådets förslag godkänns delvis.
2. Därutöver anføres följande.

Detta är en fråga som har behandlats av kommunfullmäktige vid upprepade tillfällen, minst tio år tillbaka i tiden. Tidigare tjänsteutlåtanden från stadsledningskontoret har uttalat att förslag om ”Fairtrade City” är förenat med flera rättsliga tveksamheter. Vi anser att de tveksamheterna fortfarande äger relevans. Stadsledningskontoret har också vid upprepade tillfällen avstyrkt förslag om att staden ska bli en ”Fairtrade City”, med konstaterande att det inte är lämpligt ur vare sig ett konkurrensmässigt eller kommunalrättsligt perspektiv. Inte heller är det självklart att staden kan ställa krav på hur verksamheter bedrivs i annat land.

Vi ser risker med godtyckliga bedömningar, dyrare och mer komplicerade upphandlingsprocesser för staden med ”Fairtrade City”. Vi är av åsikten att det är viktigt att de krav staden ställer vid upphandlingar är av sådan karaktär att det är möjligt för mindre företag att delta. I bjärt kontrast riskerar ”Fairtrade City” att omöjliggöra för småföretag att delta i upphandling.

Stockholms stad bör i stället arbeta vidare på tidigare inslagen väg mot ökade krav på samhällsansvar i alla former av upphandling. Enligt rättspraxis kan sociala krav utgöra delkrav i en upphandling, varför det i enlighet med stadens upphandlingspolicy är möjligt för upphandlande förvaltningar och enheter inom staden att ställa såväl sociala som miljömässiga och andra krav.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Johanna Sjö och Lars Jilmstad (alla M), Lotta Edholm (L) och Karin Ernlund (C) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Enligt stadens budget 2015 ska staden initiera en process för att Stockholm ska kunna certifieras som Fairtrade City. En styrgrupp från kommunen ska sättas samman med representanter från hela närsamhället, t.ex. näringsliv, frivilligorganisationer, tjänstepersoner och politiker. Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen utser tre politiskt förtroendevalda från både majoritet och opposition, samt uppdrar åt stadsdirektören att utse tre tjänstepersoner från relevanta förvaltningar, till styrgruppen.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 20 oktober 2015 har i huvudsak följande lydelse.

För att tillsätta en styrgrupp behövs representation från staden. Det är av betydelse att styrgruppens storlek är hanterbar för att effektivt driva stadens frågor angående rättvis handel, etisk konsumtion och upphandling.

Stadsledningskontoret bedömer efter att ha tagit del av erfarenheter från andra städers arbete med Fairtrade att det är lämpligt att staden utser tre förtroendevalda från både majoritet och opposition, samt tre tjänstepersoner från de kommunala verksamheter som berörs av certifierings- och utvecklingsarbetet. En av tjänstepersonerna kommer att vara styrgruppens administrativa stöd och kontaktperson i kommunikationen med Fairtrade Sverige och de ca 70 svenska kommuner som är Fairtrade Cities idag.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen utser tre förtroendevalda till styrgruppen. Det kan vara ledamöter eller ersättare i kommunfullmäktige och/eller i stadens olika stadsdels- och facknämnder. Därutöver föreslås att kommunstyrelsen uppdrar åt stadsdirektören eller den som stadsdirektören bestämmer att utse tre tjänstepersoner från berörda förvaltningar till styrgruppen för Fairtrade City.

Bilaga 1

Fairtrade Sveriges kriterier för diplomering av Fairtrade Cities ¹

1. Kommunen skall kunna erbjuda Fairtrade-märkta produkter eller motsvarande* inom kommunens avtal och anta en målsättning och handlingsplan för den offentliga etiska konsumtionen.

För denna punkt ansvarar den offentliga förvaltningen, dvs. politiker och kommunens tjänstemän.

2. En styrgrupp ska från kommunen sättas samman representerad av aktörer från hela närsamhället, t.ex. näringsliv, handeln, frivilligorganisationer och politiker.

Styrgruppen är navet i arbetet och ansvarar för genomförande och uppföljning av kartläggning och aktiviteter. Alla aktörer är lika viktiga i styrgruppsarbetet. Välj ett arbetssätt som passar er praktiskt och bjud in och knyt upp organisationer och grupperingar till er inför aktiviteter.

3. Beroende på kommunens invånarantal, ska dagligvaruhandeln samt stadens caféer och restauranger kunna erbjuda ett visst sortiment av Fairtrade-märkta produkter.

Näringslivet i er kommun är en viktig aktör genom att de bidrar till att göra det enkelt för invånare i kommunen att själva välja Fairtrade-märkta produkter. Kontinuerlig kontakt och dialog med handeln är viktigt för att påverka och påminna om kommunens engagemang för Fairtrade City. Fairtrade Sverige kan i sin tur stötta de lokala handlarna och butikerna inför kampanjer, med att skylta upp Fairtrade-märka varor osv.

4. Ett visst antal lokala arbetsplatser ska servera Fairtrade-märkta produkter

---

¹ <http://fairtrade.se/fairtradecity/ansok/>

5. Styrgruppens främsta uppdrag är att arbeta aktivt med lokalt informationsarbete om rättvis handel, etisk konsumtion och upphandling.

Använd gärna kommunens egna arrangemang eller Fairtrades löpande kampanjer (Alla hjärtans dag 14 februari, World Fair Trade Day lördag 9 maj, Fairtrades kampanjveckor Fairtrade Fokus veckorna 41+42, Den stora fikadagen Fairtrade Challenge 15 oktober) som tillfällen att uppmärksamma ert lokala arbete. Men även insändare, informationskvällar, utställningar och ambassadörsutbildningar kan räknas som en informationsaktivitet.

[1] Produkter som har producerats i enlighet med grundläggande principer om rättvis handel så som förbättrade ekonomiska villkor för odlare och anställda, mänskliga rättigheter i arbetslivet och miljöhänsyn. Fairtrade är en certifiering som tar sin utgångspunkt i principer om rättvis handel och utgör ett bevismedel för att varorna framställts på ett sätt som är förenligt med dessa principer.

[2] Om diplomering sker under sista kvartalet 2015 ska förnyelseansökan skickas in de tre efterföljande åren, dvs. 2017, 2018 och 2019. Därefter endast jämna år.